

בתיא כרמי

ילדי לינדנפלס

עלית הנוער
"אקסודוס"
תש"ז

בהוצאת בוגרי לינדנפלס
והמרכז לחינוך הדתי בישראל

בתיא כרמי

ולדו לינדנפלס

עיצוב העטיפה ועריכה גרפית: בתיא כרמי

**בהוצאת בוגרי לינדנפלס
והמרכז לחינוך הדתי בישראל**

תוכן הענינים

פתח דבר	
פרק א' - ילדי הבית	
פרק ב' - התפרעות ברכבת	
פרק ג' - עוצרים את הילדים	
פרק ד' - ילדים לבדם	
פרק ה' - נשלחים בחזרה	
פרק ו' - אורחים באים	
פרק ז' - חסיד אומות העולם	
פרק ט' - צדיקים גמורים	
פרק י' - שריפה	
פרק י"א - ונדה עונדת מזוזה	
פרק י"ב - בבית הספר	
פרק י"ג - חוצים את הגבול	
פרק י"ד - "אקסודוס" - יציאת אירופה	
פרק ט"ו - ההתקפה	
פרק ט"ז - צדקה עשה הקב"ה לישראל	
פרק י"ז - בכל זאת עולים	
פרק י"ח - פגישות בארץ ישראל	

פתח דבר

"ילדי לינדנפלס" הוא סיפורם המציאותי, המרגש והמרתק של מאה וחמישים ילדים, אשר נאספו עם תום מלחמת העולם השנייה לאחר השואה, למוסד ילדים, בעיר הקייט הגרמנית, לינדנפלס, כתחנה לקראת עלייתם ארצה.

לאחר שהייה של שנתיים במוסד, עלו ארצה בקבוצה, באוניית המעפילים שנקראה לאחר מכן — "אקסודוס" — יציאת אירופה תש"ז. בחוויותיהם ותלאותיהם מתגלה פרק בתולדות העם בתקופה שקדמה להקמת המדינה, תקופת השואה ועליית הנוער. הסיפור מבוסס על סיפורו של מנהל המוסד מר פסח מלינק, סיפורו של בוגר המוסד אלוף-משנה אליעזר והמסכת שכתב שמעון טל, אף הוא בוגר המוסד, לקראת כנס שערכו עם מלאות 30 שנה למדינה.

פעם נוספת, לאחר שלושים שנה שבו בזכרונותיהם לשנת 1946 למוסד לינדנפלס, זכרונות משנתיים בתולדות העם אשר ימשיכו ללוותם כל ימי חייהם, שכן, הם — חלק מהעם והשנתיים — פרק בחייהם.

הרב יצחק ניסנבוים הי"ד שעל שמו נקרא המוסד

פרק א ילדי ה"בית"

מה היה ה"בית"? ומי גר בו? שתי קומות בית-אבן, הרבה, הרבה חלונות והרבה חדרים, בית-מלון בעיר-הקייט הגרמנית לינדנפלס.

על חזית בית-המלון שלט — "הסיש-האוז", שפירושו — הבית.

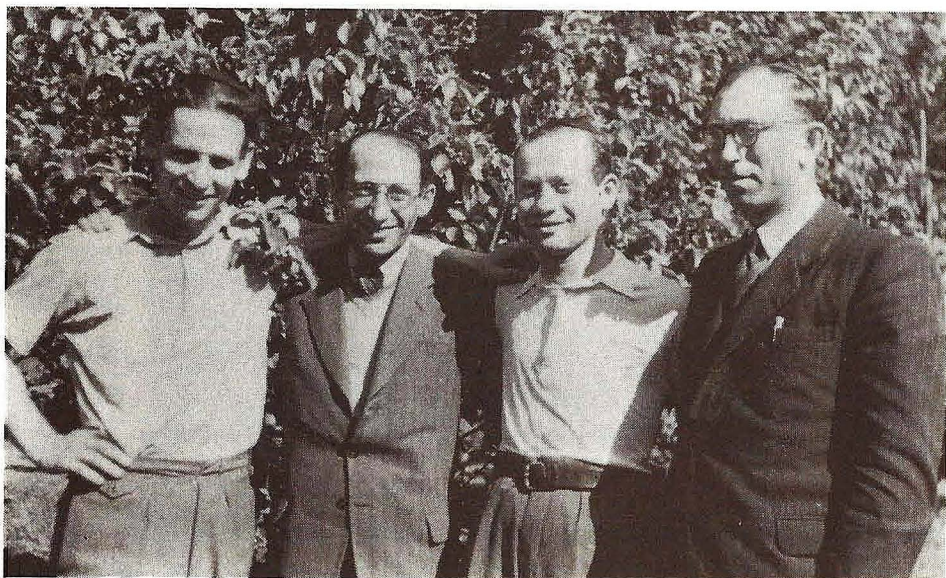
בית-המלון, הפך, אכן, להיות ביתם של מאה וחמישים ילדים למשך שנתיים ימים. במוסד שנקרא על שמו של הרב יצחק ניסנבוים הי"ד אשר ניספה בשואה, שהו — אליעזר ולובה, באשה וצפורה ועוד ועוד.

החל מאברהם בן החמש — הקטן שבחבורה ועד הגדולים שבהם, שכבר מלאו להם שש עשרה ואפילו שבע עשרה שנים. כיצד הגיעו כולם אל בית המלון? מדוע הפך להם בית-המלון ל"בית"? עשן מלחמת העולם השנייה, החל אך זה, נמוג לאיטו. שאריות הפליטה ניצולי השואה, החלו לצאת אט, אט, ממקום מחבואם — מן המנזרים, מבתי-גויים שאספום, שרידי הגיטאות, מערבות סיביר שלשם נמלטו עם תחילת המלחמה, קבוצות, קבוצות, של ילדים יהודים, רובם ללא הוריהם, שארית הפליטה, של יהודי אירופה שהושמדו.

לאן ילכו הילדים? כולם חייבים לעלות לארץ-ישראל. זוהי ארצם של ילדים יהודים.

על שלושה אנשים, הוטל לארגן את הילדים: פסח מלינק, זאב אלמר ושכנא פליגלמן. גם הם יצאו זה עתה — מי מהגיטו, מי מהבונקרים ומי כפרטיון מהיערות, או מערבות סיביר ברוסיה. גם הם רצו להתחיל את החיים מחדש, אך היכן וכיצד? חייבים לעלות לארץ-ישראל. רק שם מקומם של יהודים.

מימין לשמאל: ישראל גונן — חבר המרכז הארצי של המזרחי בפולין ושלושת האנשים עליהם הוטל לארגן את הילדים: זאב אלמר, פסח מלינק, שכנא פליגלמן.

פרק ב

התפרעות ברכבת

פסח מלינק, עדיין לא שכח, כיצד ניצל ממוות. היה זה כאשר עמד לנסוע כדי לארגן קבוצות ילדים, בדרך לעלייתם ארצה. יחד עמו, יצא בחור, שהציג עצמו בשם חיים מיידניק, אך עד היום, אין יודעים מה היה אמנם שמו האמיתי. משיצאו יחדיו — קבעו — פסח נוסע לעיירה ז'מביצה וחיים לעיירה זומקוביצה.

בתחנת הרכבת, אמר לפתע חיים לפסח — הבה נתחלף. אתה תיסע לזומקוביצה ואני לז'מביצה.

היה זה ביום ששי. פסח הסכים ועלה על הרכבת הנוסעת לזומקוביצה וחיים על הרכבת הנוסעת לז'מביצה. אך חיים מיידניק הי"ד, לא הגיע לתעודתו, באותה רכבת, התפרעו הפולנים וחיים מיידניק, נהרג.

מיד אחרי הפרוגרום בעיר קילצה, יצא פסח, עם קבוצת ילדים, כולם לבשו תלבושת אחידה וצעדו, כשבידיהם, מניפים הם דגלים בכחול-לבן.

תחילה, היה עליהם לחצות את הגבול. "בעצם היום הזה" כמו שכתוב ב"יציאת מצרים" בשעה תשע בבוקר, עברו את הגבול. הפולנים מצידו האחד, הצ'כים מצידו השני, ולהם — אין אישור מעבר לצ'כיה. בכל זאת ניסו לעבור — היצליחו? הצ'כים, קיבלו אותם באדיבות מרובה — מיהרו והביאו

ממתקים ושתייה לילדים. אכן, הם הצליחו. המלווים, נאנחו בהקלה.

הילדים, היו אחוזי פחד ואימה. המלחמה, אך זה תמה, אך היכן הוריהם? מה יהא עליהם?

דב בן השלוש-עשרה, לא ידע אות עברית מהי. ידע שהוא יהודי, אך מהי יהדות? הנה גם הוא בקבוצת הילדים היהודים. תחילה עברו דרך העיר הגדולה שצ'צ'ין. כשהגיעו לגרמניה, היפנו אותם למקום קייט ונופש, בעיר לינדנפלס. המימשל הצבאי האמריקאי החריס את בית-המלון מהגרמנים ומסרם לידי קבוצת הילדים ומלוויהם.

הבית בלינדנפלס.

פרק ג

עוצרים את הילדים

הקבוצה הראשונה, שעזבה את פולין, בדרכה לארץ-ישראל, יצאה עם המדריכה, מינה מלינק.

הממשלה הפולנית, ידעה על צאתה של קבוצת הילדים היהודים מארצם. הם לא מנעו בעדם מלצאת, אך גם לא נתנו הסכמה רישמית לכך.

הקבוצה, הצליחה להגיע, עד לעיר שצ'יין והנה — אך הגיעו — התחלפו המשמרות בגבול. המשמרת החדשה לא ידעה כלל על ההסכמה הבלתי רישמית שניתנה עלידי ממשלת פולין, ועצרה את הקבוצה. שעות אחדות חלפו.

— אני רעב — אמר יצחק.

— גם אני — וגם אני — אמרו יתר הילדים.

מינה עברה מילד לילד. לכל אחד נתנה שלוש פרוסות לחם.

— ילדים — הסבירה להם — שלוש הפרוסות צריכות להספיק

למשך כל היום.

כולם ידעו תלאותיה של המלחמה מהן, הם היו רעבים מאד,

על אף זאת אף אחד מהם לא אכל את כל שלוש הפרוסות בבת

אחת, כולם הבינו שגם בערב יהיו רעבים, ואם יאכלו עכשיו את

הכל — מה יאכלו בערב?

אבל הנה, הנה הם מקבלים גם מרק חם, וגם תה חילקו להם.

עכשיו, חייבים להודיע ל"מרכז המזרחי" על מעצרים, המרכז

פסח מלינק מעביר לחם-המוסתר מתחת למעילו
עבור הילדים.

נמצא בעיר ריכבך ואילו הם בגבול העיר שצ'צין. כיצד תודיע? אך הנה, מצאה נוסע לריכבך. מיד, כתבה על פתק — נעצרנו בשצ'צין — והגניבה אותו אל הנוסע שהסכים למסרו ליעדו. עכשיו, לא נותר להם, אלא לחכות, שיבואו מ"המרכז" לעזרתם.

העזרה לא בוששה מלבוא. אך נודע לפסח על מעצרה של הקבוצה, מיהר לשרדה התעופה ועם האוירון הראשון, יצא לדרך. היה זה סיכון רב. באותה עת, השתרלו היהודים להימצא עד כמה שפחות בדרכים. היתה זו טיסתו הראשונה של פסח, והמטוס — אוירון שנותר משלל המלחמה ובו מקום ל־15 איש בלבד. על אף הכל יצא לדרך. ראשית, חייבים להביא אוכל לילדים הרעבים. קשה היה להשיג לחם. פסח עשה כל שביכולתו ובמיטב כספו השתדל וקנה כיכרות לחם. עכשיו, היה עליו להעביר עימו את הלחם. מה עשה — הסתיר את הכיכרות מתחת למעיל גדול ורחב וכך — הצליח לחמוק כשהלחם בידיו.

סוף, סוף, הצליח להגיע אל קבוצת הילדים שעטו עליו מיד. משגילו את הלחם המוסתר מתחת למעילו, קראו כולם קריאות שמחה. עד מהרה, יכלו כולם "לזלול" לחם להנאתם. שוב לא היו רעבים עוד. הנאתם של הילדים, לא נתמשכה זמן רב. עד מהרה, נודע לשומרים, שהילדים אוכלים לחם.

— מי שיימצא בידו לחם — יירה — נשמעה הודעה ברמקול. פסח, לא שמע את ההודעה, הוא יצא להביא עוד לחם. יש, להזהירו בעוד מועד. אם יחזור עם לחם בידו — בודאי יירה.

מינה, פיזרה את ילדי הקבוצה ברחבי המחנה, כדי לחפש את פסח ולהודיע לו שאסור להכניס לחם למחנה. שלושה ימים נוספים עברו. אדם זר הופיע לפתע במחנה — הוא הציג עצמו בפני מינה כנציג הג'וינט.

— מחר תגיע רכבת מיוחדת עבור קבוצת הילדים כדי להסיעם
 אל הגבול, אמר למינה ששאלה:
 — מה שמך?
 — אין זה חשוב — אמר האיש.
 — ומה אעשה כשתגיע הרכבת? — הוסיפה מינה ושאלה.
 מינה חששה. האם מלכודת היא אותה טמנו להם?
 — עשו כאשר יאמרו לכם לעשות — הוסיף האיש והלך.
 האם הרכבת אכן, תגיע? אם אמת דיבר האיש — זאת ידעו
 לבטח למחרת עם בואה של הרכבת.
 הלילה עבר עליהם בחששות כבדים.
 בוקר יום המחרת הביא עימו אור חדש, ותקווה חדשה.
 בשעה היעודה, הגיעה רכבת ארוכה, ארוכה, כדי שלא לעורר
 חשד, שלחו רכבת רבת קרונות, על אף שעבור הילדים — די היה
 בשני קרונות בלבד.
 נהג הקטר עמד בפתח ואמר למינה — לכו ישר קדימה — שם
 מחכים לכם האנשים שלכם.
 הלכו ישר — כמו שאמר להם נהג הקטר — הלכו והלכו
 ולפתע נוכחו לדעת, שעברו את הגבול.
 אכן, הם הצליחו.

פרק ד ילדים — לבדם...

קבוצת ילדים נוספת, יצאה אף היא בדרכה לארץ. היתה זו קבוצה מילדי "ההכשרה".

מעבר הגבול, מפולניה לצ'כיה, היה השלב הראשון, ביציאתם מאירופה. היתה זו הברחת גבול של ממש, זאת ביוזמתו של אירגון "הבריחה" שהיה אירגון יהודי, מטעם המוסדות הלאומיים בארץ ישראל. מדי פעם, הבריחה את הגבול קבוצה אחרת. עכשיו, היתה זו קבוצה בת חמישים איש, ביניהם עשרה ילדים — כביכול, ילדי בית ספר, היוצאת לטיול.

במשאיות הגיעו כולם לחווה חקלאית. כל ילד, נשא בידו תיק ובו — חולצה, מכנסים וחפצים אישיים. תיק קטן בלבד, כדי שלא יכביד עליהם, במסע הארוך שלפניהם.

היה זה לילה חשוך מאד. הירח לא האיר. הוציאו אותם לגן. אליעזר הסתכל ניכחו ונדמה היה לו, שבגן יושבים שפופים, מאות אנשים, שרק את ראשיהם הוא רואה בחשיכה. הודיעו לכולם — להשתופף. כך המשיכו לשבת, במשך כרבע שעה שהלכה ונתארכה. אט, אט הורגלו עיניהם לראות בחשיכה. הדמויות הדמיוניות חזרו עד מהרה להיות מה שאכן היו — ראשי כרוב שצמחו בגן. אליעזר חייך בחשיכה — ראשי-כרוב בלבד. עכשיו, משהורגלו לראות בחשיכה, היה עליהם לצאת לדרך.

החוזה, שכנה במרחק של שני ק"מ מהגבול. כולם הסתדרו בשורה עורפית אחת, כשבראשה, הולך מורה דרך מקומי ולצידו, איש אירגון "הבריחה". התחילו ללכת. לפתע, משהגיעו לקירבת הגבול, הודיעו לכולם — לעצור ולרדת לישיבה שפופה על הקרקע. איש חברת "הבריחה" יחד עם מורה הדרך יצאו לבדוק אם איש משמר הגבול הפולני, עומד במקום משמרתו. הם ידעו שעליו לערוך סיור קבוע, ועליהם היה לחצות את הגבול בדיוק באותם רגעים בהם הוא עורך את סיורו.

קבוצתו של אליעזר החלה לעבור בחשיכה. מראה מוזר ניגלה לעיניהם. אלפי ניצוצות האירו לאורך הדרך, על גבי האדמה. היו אלו זחלי-אור, אותם גידלו במיוחד לצורך הברחת הגבול. הזחלים לא זזו ממקומם במשך כל הלילה, במקומות בהם הניחום, שם נשארו — והאירו כפנסים קטנים. ביום היו הזחלים נעלמים — ומסתתרים, אי-שם. היו אלה סימני הדרך, לשיירה המבריחה את הגבול.

כך יצאה הקבוצה לדרך על-פי סימניהן של הגחליליות הקטנות. החלו ללכת, בתוך ענן כבד מאד, שרבץ מעל רכס ההרים. איש לא ראה את רעהו. תחושה של חוסר ודאות. לא ידעו מתי יגיעו ולאן. נשים אשר נשאו את ילדיהן הקטנים על זרועותיהן, החלו נאנחות. אבל חייבים היו להמשיך, עד הגיעם לצ'כיה.

מדי פעם, נאלצו לעצור ולנוח. לא ניתן לפרק את השיירה ולהניח לעייפים — לנוח. כשהיו מספר אנשים עייפים, נאלצו כולם לעצור, ולנוח יחד עימם. כך הלכו ונעצרו, הלכו ונעצרו. הערפל והמנוחה, עיכבו בדרך וכאשר הגיעו אל המשמר הצ'כי, כבר האיר השחר. השיירה, כולה, נתפסה על-ידי משמר הגבול הצ'כי.

הבהלה היתה רבה. הילדים הקטנים פרצו בבכי.

לקחו אותם לתחנת המכס בגבול. החלו לחקור. האשימום בהברחת הגבול, בהברחת סחורות, כולם היו מבוהלים ועצובים. הודיעו להם שעומדים להחזירם לנקודת המוצא. עשרה ילדים, שאינם יודעים מה קורה. גם המבוגרים לא ידעו.

הילדים ניסו להאזין, שומעים, שמחזירים אותם ואולי יכניסום לבית-הכלא. השמועות עוברות מפה לאוזן, אך איש אינו יודע מה אכן, יקרה. בתחנת הגבול, שהו משעות הבוקר המוקדמות ועד לפנות ערב.

היה זה בתקופת משטרו של מסריק בצ'כיה. היחס כלפי היהודים היה חם ואוהד. נערך דיון ולבסוף, אישרו להם נסיעה לברטיסלבה.

בבית-מלון גדול, הנושא את השם "ברטיסלבה", כבר שהו קבוצות שהבריחו לפניהם את הגבול, וציפו להמשך המסע. כולם עלו על הרכבת היוצאת לברטיסלבה. נסעו כל הלילה ובמשך מחצית היום. עם קבוצת הילדים, נסעו שני מדריכים — אח ואחות. לפתע, אמרו להם שני המדריכים:

— חבר'ה, אנחנו מעוניינים לנסוע לאוסטריה. מעכשיו עליכם להסתדר בעצמכם.

אליעזר, היה בן שלוש עשרה בלבד. היתה נערה מבוגרת ממנו, פרל'ה בת החמש-עשרה והיתר היו ילדים קטנים בני שבע ושמונה. תחושת פחד אפפה אותן. אליעזר חש שליבו צונח בקרבו. יתר הילדים נדהמו. מה יעשו? אין להם קרוב ומודע ברכבת. הרעב אף הוא החל להציק ואין אוכל. לפרל'ה, היו עשרה דולר בכיסה.

משעצרה הרכבת, בתחנה, כבר יכלו לרדת ולקנות כריכים. אכלו, שבעו ויצאו שוב לדרך ארוכה ומייגעת שבסופה הגיעו למלון "ברטיסלבה".

בבית-המלון, פגשו באחד מאנשי "הבריחה". סיפרו לו את כל

הסיפור. הרגיע אותם האיש ואמר:

— אל תדאגו — אך מראה פניו הדאג הבהיר להם, שהוא רואה לפניו ילדים יגעים, לאחר לילות ללא שינה ותלאות רבות בדרך. מיהר והביא להם חלב חם ולחם. הילדים שלא היו מפונקים כלל ובודאי שלא בררנים, זללו חיש את כל שהוגש להם. החלב והלחם, נעלמו חיש ולא נודע, כי באו אל קרבם. — עכשיו נדאג לכם — אמר האיש — לא תסעו לאוסטריה

אלא דרך פראג — למוסד ילדים של "בני-עקיבא".

השבועיים הבאים, היו נעימים למדי. כל ילד קיבל כסף צ'כי — מאתים קרונות לכל אחד. אליעזר, היה הגזבר ובקופתו — כסף כה רב. מעכשיו, היה תמיד מישוהו ממרכז "המזרחי" שדאג להם. גם בגדים חדשים קיבלו. כשהגיעו לפראג, היה מצב רוחם מרומם. ההרגשה היתה טובה. החליטו לטייל בפראג.

פראג של אותם הימים, היתה אף היא, מחנה מעבר ליהודים. על אף מצב רוחם הטוב, נראו הילדים עלובים למדי. ברכבת משכו תשומת-לב. שאלום — מי אתם? הקבוצה בת הגילאים השונים, בלבושם המוזר, עוררה סקרנותם ואהדתם.

היתה זו עונת הקיץ — עצי הדובדבנים הניבו פירות. אגסים, ושזיפים ענקיים נראו בחנויות. את מרבית כספם, הוציאו על קניית הפירות אותם לא ראו מעודם. קנו שקים גרושי פירות, אותם אכלו עד בלי די. המסע — הסתיים בכאב בטן.

בפולניה היתה האוירה מדכאת למדי. השנאה ליהודים להטה, לאחר הפרוגרום, שנערך בעיר קילצה, בשנת 1946. בצ'כיה — הרגישו עצמם חופשיים, ללא פחד, מלאי ציפיה ותקוות. ללא מדריכים, עצמאיים וחופשיים לנפשם, למשך ימים אחדים. היותם עצמאיים כצפורי דרור רומם עכשיו את מצב-רוחם וכאבי הבטן, לא הוזכרו עוד כלל.

לאחר שלושה ימי טיולים בפראג, נסעו לגרמניה. בקירבת

הגבול הגרמני, היה מחנה מעבר מעבר ליהודים — שם הצטרפו ל"בית-ילדים" מהעיר ריכבך. שם שהו כעשרה ימים ויחד עם קבוצת ילדים שניה נלקחו במשאיות לעיר הקייט הגרמנית לינדנפלס.

לאחר טילטולים ותלאות, עייפים ורעבים, הגיעו עשרת הילדים, ללינדנפלס והצטרפו אף הם ל"בית". אליעזר פקח עיניו והתבונן במדריכה הראשונה אותה ראה ב"בית", ליבו עלץ למראיה. הרי היא — פרידה חייק, עימה ועם הוריה היה ברוסיה. דמעות התרגשות ניקוו בעיניו. טקס ברי-מצווה שלו, שב ועלה לנגד עיניו. בן שלוש-עשרה היה כשהתגורר יחד עימם. הוא זכר היטב איך הסביר לו אביה של פרידה, כיצד מניחים תפילין. הוא אף אירגן מניין של יהודים וערך לו טקס ברי-מצווה כהלכתו. אכן, היה זה טקס מרגש. ועכשיו — הנה פרידה כאן.

קבוצת

ילדים

כמוסד

פרק ה

נשלחים בחזרה

קבוצת ילדים נוספת ניסתה אף היא להגיע ללינרנפלס. בעיר רוזנהיים שבגרמניה, היה מוסד ילדים כדוגמת "הבית" ללינרנפלס. התנאים ברוזנהיים היו גרועים ביותר. הבנין לא נועד להיות, מקום מגורים לילדים, אלא מקום לפליטים, שהיו בשלבי מעבר ומצבם היה קשה. חלק מאותם ילדים, הכיר פסח מלינק, כשהיה עוד בשלזיה התחתית. עכשיו, שמע שמצב קבוצת הילדים ירוד מאד.

פסח מלינק דאג. הוא חשש לילדים ורצה לעזור. לפתע, שמע שהנה נתפנה בית מלון מיושביו — קבוצת "השומר-הצעיר", שעזבוהו בדרך לעלייתם לארץ-ישראל. הנה, זהו מקום מתאים לילדים, חשב. מיד פנה אל מרכז "המזרחי" במינכן.

— שילחו את ילדי רוזנהיים אלינו — הודיע להם. הוא ידע שחוקי הממשל הצבאי, אוסרים בואם של הילדים הנוספים לבית המלון, אך החליט לנסות ולהסתכן למען הילדים. פסח מלינק ציפה להודעה. באחד הימים, הגיעה הבשורה — הילדים יוצאים לדרך ללינרנפלס. מיד החלו בפעולה. הכנות קדחתניות — פתחו את בית-המלון, הכינו את המיטות; על הכירה הוכנה ארוחה חמה. עכשיו חיכו שהילדים יגיעו. שעות הערב חלפו עברו להן, והילדים — אינם. רעש המנוע המתקרב,

הזעיקם אל הפתח. הינה הינם. פסח מלינק, הציץ בשעונו —
השעה היתה אחת-עשרה בלילה. מיד הורידו את הילדים
מהמכוניות, הכניסום לבית-המלון, הגישו להם ארוחה חמה
והשכיבום במיטות. עכשיו הם "בבית", כאן בודאי יהיה להם טוב.
בית-מלון נוח, בעיר קייט, נועד בהחלט לילדים. לא כך, חשבו
במימשל הצבאי.

נקישות רמות בדלת הכניסה, בישרו את בוא הבוקר ועימו —
נציג המימשל-הצבאי. המנהלת, האנגליה, של אונר"א — אירגון
האו"ם, עמדה בפתח. היא שמעה על הפלישה ומיהרה לבוא.
לצידה עמדו חיילי הצבא האמריקני.

— יש להחזיר את הילדים מיד לרוזנהיים — צעקה.
— מר מלינק — הוסיפה בפקודה — עליך לבוא עימי. —
עיצרוהו — פקדה על החיילים.

— מה אתם מבקשים? — העמיד מר מלינק פני מופתע —
אינני יודע דבר. אינני יודע כיצד הגיעו הילדים לכאן.
בשעה אחת-עשרה בלילה, שמעתי שהגיעו ילדים, החלטתי
שלא להפקירם בחוץ, הכנסתי אותם תחת קורת-גג הבית הזה וכך
הם נמצאים כאן.

הטענות לא הועילו.

קולות בכי רמים, עלו מחדר הילדים, עת הוציאו ממיטותיהם
החמות והחזירו אל המכוניות. בכיים של הילדים נפל על אזניים
אטומות. המנהלת האנגליה אטמה אזניה משמוע: עליהם לחזור
לרוזנהיים, החליטה.

— יש לעצור את אברהם מלמד ממרכז "המזרחי". במינכן —
צעקה המנהלת, — גם הוא אחראי למעשה.

אכן, נודע להם דבר קיומו של מרכז "המזרחי", פסח מלינק
ואברהם מלמד יועמדו לדין, הוסיפה המנהלת.
פקודתה הובאה בפני המימשל הצבאי. השניים הועמדו לדין

בפני המימשל הצבאי. הם יתנו את פסק-הדין. העזרה הגיעה ממוסדות יהודיים במינכן ולבסוף הסכימו להעמידם לדין בפני הרבנים היהודים.

בסתר ליבם, שמחו אברהם מלמד ופסח מלינק. הרי הרבנים, בודאי שלא יטילו עליהם, עונש חמור. למראית-עין, עליהם להענישם, איזה עונש יטילו עליהם?

פסח מלינק ואברהם מלמד, לא האמינו למשמע אזניהם — אכן, רבנים כהלכה. והעונש אותו גזרו? נעים למרי — עליהם ללמוד מדי יום במשך חודש תמים, את הרף היומי בגמרא. עונש נפלא. השניים יצאו למלאו בשמחה. המנהלת האנגליה לא הבינה — על מה ולמה השמחה. את העונש מילאו, אך קבוצת הילדים, נשלחה מלינדנפלס.

פרק ו אורחים באים

לובה רוזנבאום — ילדה קטנה, ששתי עיניה החומות, בורקות, בחייכה — היתה הזמרת של בית הילדים. כשהיו באים אורחים ל"בית" בלינדנפלס היו מעלים את לובה על כסא והיא היתה שרה, בקולה הדק והנעים. הילדים, אהבו לשיר.

חובה היתה לסיים את הארוחה בשיר — "על נהרות בבל" כשמדגישים כל מילה בהברת "מילעיל". וכך היתה לובה שרה את השיר. היו שרים גם את — "הנני מוכן ומזומן לקיים מצוות עשה" לאחר גמר הארוחה ועוד שירים רבים; הרבה זמירות לשבת, כדי שלא ישכחו את הווי יהדותם, כמו: "יברכך השם" "וראה בנים", "זכור דבר לעבדך", "וטהר ליבנו", "השיבנו חשם" ועוד ועוד — או שירי מולדת שלא נס ליחם כמו: "רד חלילה", "חושואחים" "שיר-העמק" "אומרים ישנה ארץ". ל"ארץ-ישראל" "ואולי" ומה לא?

כולם שרו.

הארוחה היתה מוכנה על השולחן. ריחו של המרק המהביל, עלה בנחיריהם והזיל רירם. אבל קודם — חייבים לשיר — לאכול — עוד מעט. לפסח מלינק עוד שלושה שירים ברשימה וחייבים — לשיר את כולם.

עכשיו מותר לאכול.

— בתיאבון — מכריז פסח מלינק — והילדים מפסיקים לשיר.

כשבאו אורחים שרה לובה בשמחה. יצחק מגנושבר היה המתופף שבחבורה. כשיצאו לצעדה או ערכו טקס או מסיבה, צעדו כולם לקצב תיפופו של יצחק.

לינדנפלס היתה ידועה ברחבי גרמניה. היועץ המשפטי לענייני היהודים, שליד הצבא האמריקאי, בפרנקפורט, רבי פיליפ ברנשטיין, החליט לבקרו, יחד עם המפקד הראשי של הצבא האמריקאי, גנרל מק-נרני. חג החנוכה בפתח. אכן, זהו זמן מתאים לביקור.

משהבהבו נרות החנוכה בחנוכה, הגיעו רבי פיליפ ברנשטיין וגנרל מק-נרני ל"בית". מאחריהם פמלייה גדולה. החיילים הורידו חבילות מהמכוניות ונשאו אותן אל הבית.

הילדים הביטו בהם משתאים. סקרנים היו לדעת, מה מצוי בחבילות? עד מהרה פתחו אותן וגילו — ממתקים ומשקאות עבורם.

שני הילדים, הקטנים מכולם — אברהם בן החמש ולובה, ניגשו אט, אט, אל הגנרל מק-נרני ואשתו. בידיהם — זר פרחים, אותו הגישו בהתרגשות. גנרל מק-נרני קיבל שי נוסף, אלבומים מחיי המוסד. החיילים האמריקאים צילמו את המעמד המרגש.

אורחים רבים אחרים הגיעו אליהם למוסד. היו אלו השליחים של תנועת "המזרחי" במינכן. למען כולם היתה לובה מוכנה לשיר. באחד הימים הגיעו שני שליחים — צבי טילמן וראובן מאירי. לאחר מכן עזבו שני השליחים את גרמניה ועלו לארץ-ישראל. יומיים לפני נפילת גוש-עציון הביאום לשם במטוס — ושם נפלו.

מקבילים
פני
אורחים

פרק ז

חסיד אומות העולם

המנהל הראשון שנתמנה עליהם מטעם המימשל הצבאי —
היה גוי, חסיד אומות העולם, שעשה רבות למענם. היה זה מר
אוטסון.

מר אוטסון נוהג היה לקרוא לקבוצת ילדי לינרנפלס —
"חילדים הכשרים" בשל היותם דתיים.

באחד הימים צלצל הטלפון במוסד. מר מלינק נזעק אל הטלפון.
מצידו השני, שמע את קולו הדואב, של מר אוטסון:

— בוא אלי — אמר מר אוטסון — עלי לספר לך דבר מה.

— מה הדבר? — שאל מר מלינק משהגיע למשרדו של מר

אוטסון.

מר אוטסון ישב על כסאו, כשראשו בין כפותיו, נרגש ומודאג.

— קיבלתי הזמנה מהמימשל הצבאי, לבוא לצורך בירור —

סיפר מר אוטסון. — משהגעתי לשם, האשימוני בכך, שאני עוזר

ליהודים, בעלייה בלתי-ליגאלית, לארץ-ישראל.

פסח מלינק ידע, שאכן, יצאה קבוצת ילדים שאורגנה ע"י

"השומר-הצעיר" בדרכה לארץ-ישראל. מר אוטסון — העלים עין

— עכשיו — האשימוהו.

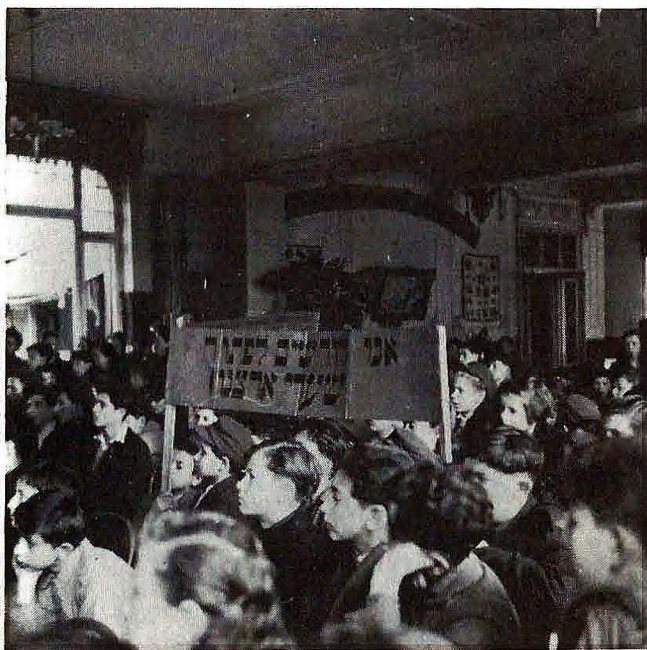
— ומה השבת להם? שאלו פסח מלינק.

— השבתי — אמר מר אוטסון — שבלתי-ליגאלי הוא, שלא

להניח לילדים יהודים, לחזור למולדתם.

פסח מלינק נדהם. כך אמר הגוי — חסיד אומות העולם.
 — אני יודע שעומדים לפטר אותי בשל כך — הוסיף מר
 אוטסון — מה לדעתך עלי לעשות?
 פסח מלינק חכך בדעתו. מה עליו לומר? לבסוף יעץ:
 — לדעתי — עליך להגיש את התפטרותך לפני שיפטרך.
 — אכן, אמר מר אוטסון, זו גם דעתי.
 פסח מלינק חזר בלב כבד ל"בית". מר אוטסון הגיש התפטרות.
 ההתפטרות נתקבלה. שוב לא יהיה אחראי על מוסדות ילדי
 היהודים. ב"בית-הילדים" ערכו לכבודו מסיבה. רקדו "הורה"
 ושרו שירי מולדת. מאז נעלמו עקבותיו של מר אוטסון וכל
 מאמציו של פסח מלינק לאתרו — עלו בתוהו.
 לאחר שנים — רצו להזמינו לארץ-ישראל, אך לא מצאוהו. על
 אף זאת, רשמו אותו "בספר-הזהב" של הקרן הקיימת לישראל.

ילדי המוסד
 מפגינים
 נגד סגירת
 שערי הארץ

פרק ט "צדיקים גמורים"

את הפנימיה ניהל מר פסח מלינק. סדר היום התחיל עם השכמה מוקדמת בבוקר, רחצה, תפילה, ארוחת-בוקר והליכה לבית-הספר. בבית-הספר למדו עד שעות-הצהרים. אחר-כך, חזרו לסנימיה, אכלו ארוחת-צהרים ואז היו חייבים כולם לנוח. חמנוחה היתה חובה. פרידה וטובה המדריכות הקפידו מאד שהילדים יקיימוה. אחרי המנוחה — הכנת שעורים, משחקים שונים, ארוחת-ערב, כיבוי אורות, שינה ולמחרת בבוקר — חזר חלילה. כל זה היה עבור הילדים אורח חיים בלתי-שיגרתי מלא ציפייה לעתיד ושוקק-חיים.

הרחצה בבוקר, היתה משעשעת למדי. הילדים עמדו בסבלנות, חיכו לתורם. הקטנים והנמוכים שבהם, טיפסו על שרפרף או כיסא כדי להגיע לגובה המראה. אך בסופו של דבר, יצאו כולם, רחוצים, סרוקים ונקיים.

גם התפילה בבית הכנסת היתה חוויה מרתקת. יצחק מגגנובר נחנה במיוחד, מניגוני התפילה, אותם הביאו עימם הילדים ולימדו אלו את אלו. קלמן זכה בכינוי — קלמן פיפה ולא עוד, אלא שנוסף לו גם התואר — "הרבי מקוצק" — זאת בשל צדקנותו הרבה. עטוף היה טלית ותפילין, מתנועע ליד ה"עמוד" כשזרועותיו פרושות כלפי-מעלה, "עיניו" מתגלגלות בדבקות וכולו אחוז יראת-שמים. מדי פעם, מיסב היה ראשו אל חבריו

"צאן מרעיתו" כמו ביקש לומר — חוטאים שכמותכם, דעו מאין באתם — ולפני מי אתם עתידים ליתן דין וחשבון. כך סיים קלמן פיפה בעל-התפילה את תפילתו וקולו הנעים, הפך לקול דממה דקה. בסיימו את תפילת ברכו: "להקדיש ליוצרם בנחת רוח, בשפה ברורה ובנעימה קדושה, כולם, כאחד, עונים באימה ואומרים ביראה".

היה עוד נער אשר זכה אף הוא בתואר "רבי". שונה היה לגמרי מ"הרבי מקוצק" הלא הוא קלמן פיפה .

מנחם מנדל צ'נקי היה לא רק רבי אלא גם "המתמיד". בניגוד לקלמן פיפה נהג מנחם מנדל "המתמיד" בצינעה ובחומרה רבה בחינת — "טול קורה מבין עיניך".

ידוע היה, למשל, מנהגו מדי ערב, להכין מתחת למיטתו קערת-מים, לכל ילך, חס ושלום, עם שחר, ד' אמות ללא נטילת-ידיים.

שעור חשבון עם המורה טובה

פרק י שריפה

"למד-וויניק" נוסף, לא פחות חשוב ואולי אף למעלה מזה היה נתן ווגמן. ומעשה שהיה כך היה — לאחר שפרצה דליקה במוסד "חשומר-הצעיר" החליטו פסח מלינק וחבר המדריכים, לערוך תרגיל חירום, גם בבית-המלון של הילדים שלהם. הילדים לא ידעו על כך ולא כלום. לילה אחד, התעוררו לקול צעקות המדריכים:

— שריפה, שריפה...

מבוחלים ומפוחדים, כל עוד נפשם בם, ירדו במהרה לחדר-האוכל. שם נערך מיפקד מהיר, כשכל אחד מהם מחזיק מתחת לבית-שחיו, את רכושו היקר לו ביותר. מי את בגדו, מי את אוצרו, כדי להצילם מן השריפה.

נתן ווגמן, לא לקח עימו — לא מקטורן ולא כל בגד אחר — אלא את ספר הספרים — את התנ"ך. "למד-וויניק" או לא "למד-וויניק"? נוהגי צדיקים אלו לא שכח להם שמעון לנגנטל גם לימים.

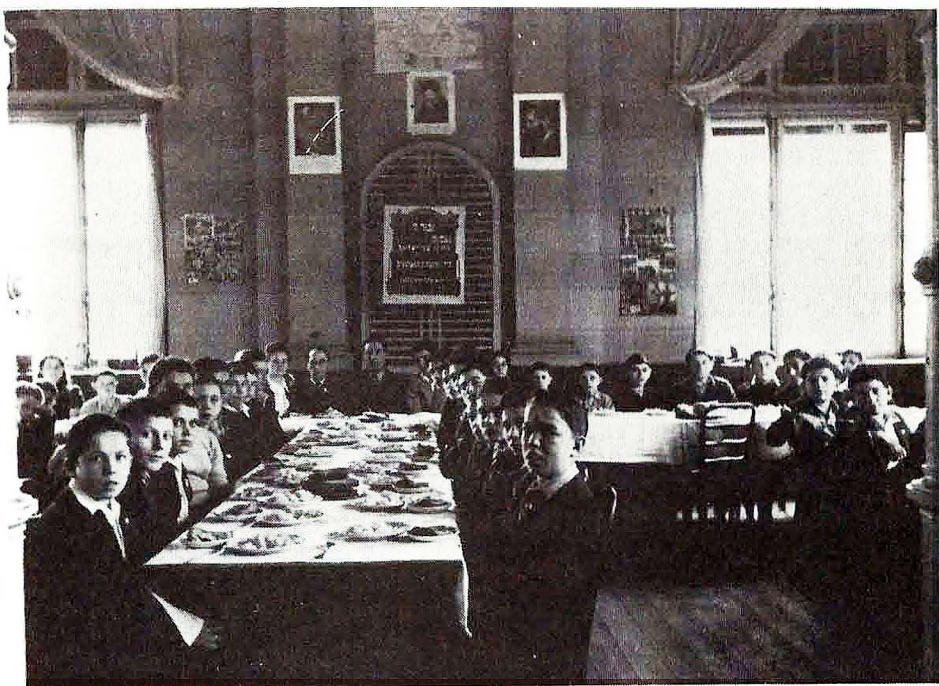
במוסד, בעיקר בימי שבתות וחגים, היתה הסעודה מלווה כמצוות פסח מלינק בשירה בציבור כמו במשפחה דתית עם זמירות לשבת. המעיים היו מכרכרות בהמתינן בכליון עיניים, למנה הבאה ואוי לו לחיימקה ה"לוטואק", שלא יכול היה לגבור על יצרו ונתפס בקלקלתו, אוכל בזמן השירה.

מספרים על הלוטואקים — אומרת ציפי — שהם פותחים ארוחתם במנת-הבשר. זאת למה? שמא יבוא המשיח באמצע הארוחה ולא יספיקו לסיימה. אולי חשב חיימקה, שהמשיח יגיע בזמן השירה, טרם החלו בארוחה והחליט להספיק ולאכול בינתיים.

בגמר הסעודה, לפני ברכת המזון, היה בבחינת חובה — לשיר את מזמור התהילים קל"ז: "על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון..." והסיומת — "נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם. השם עוז לעמו יתן, השם יברך את עמו בשלום".

על דברים כגון אלו נאמר — "אם אין תורה — כלומר, אם אין שירה בציבור בזמן הסעודה — אין קמח" — אומר שמעון.

בחדר האוכל

פרק יא

ונדה עונדת מזוזה

ונדה שהתה במשך המלחמה בבתי הגויים, ומשם הביאו אותה למוסד.

ונדה סירבה בתוקף להוריד את הצלב שקיבלה בבית הגויים שהסתירה. במוסד קיבלו כל הילדים, מזוזה עם שרשרת אותה ענדו על צווארם. הילדים שענדו צלבים הורידו אותם. רק ונדה חמשיכה לענוד את הצלב ואפילו — בזמן התפילה. תקופה ארוכה עמדה ונדה בעקשנותה, עד שלבסוף, הורידה את הצלב וענדה את המזוזה.

יצחק מגנשובר בן השתיים-עשרה קלט ושמר בזכרונו כל מילה שסופרה על ארץ-ישראל. הוא חש עצמו כחלוץ. כולם חלוצים — חשב. כך חשו כל הילדים שיחדיו שרו שירי געגועים לארץ-ישראל.

המוריכה מינה מלינק תפרה דגל, עליו היה מצוייר סמל תורה ועבודה של "בני-עקיבא" ולצידיה רשומה השנה — 1947. הדגל ליווה אותם בכל מקום. הם ציפו ליום בו יניפוהו בארץ-ישראל.

פרק יב בבית־הספר

בבית הספר, למדו כמו בכל בית־ספר רגיל. כבר למחרת בואם ללינדנפלס איתרו מקומם של בית־הספר ובית־הכנסת בעיר הקייט. את בית־הספר הקים וניהל מרדכי גרניץ־הספרי, שהיה מורה ומחנך בפולין. מר שחר היה המורה למתימטיקה. היה גם המורה לציור — מרק זיגבנד והיו עוד מורים ומדריכים. בעיקר לימדו יהדות ולשון עברית ולא ייפלא, שלאחר שנת לימודים אחת, כבר ידעו, כמעט כל בוגרי הכיתה, הגבוהה, לדבר עברית. בביה"ס, ישבו, למשל, בכיתה אחת, שלושה ילדים, שלכל אחד מהם, גיל שונה אבל רמת ידיעותיהם דומה. כך חולקו הקבוצות, לא בהתאם לגיל, מגיל חמש ועד שבע־עשרה, אלא בהתאם לידיעות. שפת הלימוד בבית הספר, היתה אידיש והילדים שהובאו מן המנזרים — אפילו אידיש, לא ידעו.

היו גם בעיות משמעת רבות. אימת המלחמה לא פסחה על אף אחד מהילדים ובכולם, השאירה סימנים ואותות. המורים והמדריכים עשו ככל יכולתם ועמדו בכבוד ובהצלחה רבה, במילוי תפקידם כמחנכים, תפקיד שלא היה קל כלל ועיקר, עם ילדים אחוזי־אימה ופחד.

לא חסרו גם תעלולים.

פעם, רצו לזלול תפוחי־עץ. מכיוון שהיה זה בשבת, לא קטפו תפוחים מהעץ אלא — נענעו את העץ — התפוחים נשרו — חיים וחבריו, לא־קטפו תפוחים בשבת, אך אספו את אלו שנשרו על הארמה ואכלום לתיאבון.

לומדים עברית

עם המורה

מינה

פרק יג

חוצים את הגבול

סוף סוף, יצאו בדרכם לארץ-ישראל. היה זה בשנת 1947, לאחר תום מלחמת העולם השנייה.

קבוצת הילדים יצאה בדרכה מגרמניה לצרפת, ומשם — לארץ-ישראל. הילדים שיננו את שמותיהם הברויים שוב ושוב. עוד מעט, יגיעו לתחנת הגבול, שבין גרמניה לצרפת, שם, ישאלו כל אחד ואחד מהם לשמו ועליהם לזכור. שוב אין שמותיהם — אליעזר, אברהם או משה. לכל אחד שם חדש. באשה בת החמש שיננה אף היא את שמה, חזור ושנן.

— גם אם יעירו אותך באמצע הלילה — אמרו לה — עליך לזכור ששמך איננו באשה.

באשה פקחה עיניים גדולות, תוהות. האם הבינה? באשה הינהנה בראשה, היא בודאי תזכור. אך מששבו ושאלוה — באשה'לה — מה שמך? שבה ואמרה — באשה.

שוב שכחה. לבסוף התייאשו והחליטו שבאשה תהיה אילמת. באשה הסכימה בשמחה לזאת. עכשיו, שוב אין עליה לזכור מהו השם החדש שנתנו לה ולא תאלץ לאמרו בעת המעבר בגבול. כולם התפללו שבאשה לא תתבלבל ולא תשכח שהיא "אילמת" ושגם יתר הילדים לא ישכחו את שמותיהם החדשים. על ילדי הקבוצה שעמדה לחצות את הגבול היה לזכור שהם כביכול, מהגרים מיוון, הנוסעים דרך גרמניה, לצרפת ומשם, יעלו על אניה היוצאת בדרכה לקולומביה.

הקונסוליה הקולומבינית בצרפת, אישרה כניסה לאלף וחמש מאות איש, אך השמות אשר הופיעו ברשימה — היו שמות יווניים. בתחנה הראשונה, לפני שעברו את הגבול, קיבל כל אחד מחילדים פתק עם שם. אמרו לו — כאשר תעבור את הגבול וישאלוך לשמך — עליך לומר שם זה.

כולם שיננו את שמותיהם ולאחר מכן, השמידו את הפתקים. קשה היה לזכור את השמות הברדוים, שכן, במשך הנסיעה, היו לכל ילד שמות ברדוים רבים. בכל תחנת גבול — ניתן שם אחר. את כל השמות הללו חייבים היו לזכור וחלילה להם מלהתבלבל. חבינו את קבוצת הילדים הראשונה, חמישים ילדים וילדות. מר פסח מלינק, המנהל, ידע, שאסור להעביר את הילדים מלינדנפלס שבגרמניה, בדרך לעלייתם ארצה, בלי רשיון המימשל הצבאי. האחרית — מטעם המימשל, גויה, אנגליה, חדורת שנאה ליהודים, היתה נחושה בדעתה:

— על הילדים להישאר במקומם — אמרה.

פסח מלינק עשה כל שביכולתו כדי לשכנעה, אך ללא הצלחה. כיצד ישכנע אותה? לפתע, עלה בדעתו רעיון. משבא, למחרת, למשרדי המימשל, נכנס לחדרה ואמר:

— קיבלנו הזמנה מטעם מרכז "המזרחי" לכנס שייערך, במחנה, בגרמניה ויימשך שלושה ימים. לכנס יגיעו גם ילדי המוסדות האחרים ויחיה זה מפגש כללי.

פסח מלינק ידע שהגוייה האנגליה, כדרך האנגלים, אוהבת אף היא את חתנ"ך. גם בתנ"ך מסופר שהנה יצאו לחגוג במשך שלושה ימים. אבל הגוייה — בשלה — מתעקשת ואינה מתירה לצאת.

פסח מלינק, לא אמר נואש. הילדים חייבים לצאת בדרכם לארץ־ישראל. אך כיצד יצאו? עליו למצוא עצה.

לבסוף, פנה אל מרכז "המזרחי" במינכן וביקש שישלחו להם

הזמנה רישמית ל"מפגש" המוסדות.
השכם בבוקר, בא פסח מלינק למשרד המימשל מצוייד
ב"הזמנה" שקיבל.

האחראית — השתכנעה.
שמחתו של פסח מלינק היתה רבה. הנה בקרוב יוכלו לחצות את
הגבול, להגיע למקום ריכוז העולים וכבר יהיו בדרכם
לארץ-ישראל.

ביום שישי, בשעה חמש לפנות בוקר, העירו את הילדים
בחופזה.

שמים אפורים, עם דמדומי בוקר ראשונים, ניבטו אל קבוצת
הילדים.

אוויר בוקר צח וחמים של קיץ, ליטף את פניהם. עוד לפני גמר
שנת הלימודים, נתבשרו ע"י המנהל, פסח מלינק, כי שהותם
על אדמת גרמניה, באה אל קיצה והם עולים לארץ-ישראל.
שמחתם היתה רבה, אך דרך קשה, רבת סכנות, עוד לפניהם.
במבצע בוק, מלווה הערמה והעמדת פנים כלפי השלטונות
האמריקאיים, שלא רצו להרגיז את עמיתיהם האנגלים, בעניין
העלייה לארץ-ישראל, הנה הצליחו לצאת את גרמניה.
התירוץ של יציאה לשלושה ימי מחנאות של פסח מלינק, אכן
הצליח. ממש כמו ב"יציאת מצריים" יצאו בחסות החשיכה
מגרמניה.

מאחריהם נשאר "הבית" בלינדנפלס.

יציאה עם שחר

פרק יד

"אקסודוס" — יציאת אירופה

סוף, סוף, הגיע היום. לאחר שיצאו מהמוסד בלינדנפלס וחצו בשלום את הגבול, כשגם באשה לא שכחה שהיא "אילמת". כולם זכרו את שמותיהם הברזניים. לאחר מספר ימי נסיעה במשאיות, הגיעו לצרפת — שם כונסו במחנה מעבר ליד מרסיי.

שהייה של שבועיים במחנה ואז יצאו לדרך. הפעם — במכוניות מכוסות ברזנט, לבל יראו — לנמל סט — מקום ריכוזם של העולים. בזה אחר זה הועלו לאניה בשם "פרזידנט וורפילד" שנודעה מאוחר יותר כ"אקסודוס" — יציאת אירופה תש"ז. אמרו שהם מהגרים לקולומביה שבדרום-אמריקה וכולם חשבו שאמנם זהו יעדה של האניה.

שמעון לנגנטל עמד והתבונן ב"פרזידנט וורפילד". הרי היא כתיבת-נח ענקית — חשב — עם קומות-תחתיות, שניים ושלישיים, כשכל קומה מחולקת לקומות משנה ע"י מבוך של דרגשים ופרוזדורים, צרים וארוכים, רחוסים ב-4554 עולים. 1600 גברים, 1282 נשים, 1017 בני-נוער ו-655 ילדים ותינוקות.

זה נורא — חשב — ריחות זיעה, עלו בנחיריו. הוא חש מועקה כבדה.

היום הראשון להפלגה, עבר בשלום. גם היום השני עבר ללא תקלה. משהחלו דימדומי ערב, נראתה, לפתע, נקודה קטנה, באופק. הנקודה, הלכה וגדלה, הלכה וקרבה — סיירת בריטית.

הסיירת הבריטית הלכה וקרבה והנה מאחריה נקודות נוספות, החולכות וגדלות, הולכות ולובשות צורה — אניות מלחמה. הנה אחת ועוד אחת ועוד... ועוד... שמעון, ספר אותן בזו אחר זו — חיו שם, חמש אניות מלחמה.

על אחת הסיירות היה כתוב — "אווג'קס". הסיירת הידועה מן המידרף המפורסם בראשית מלחמת העולם השנייה. אותה סיירת שרדמה אחרי אניית המלחמה הגרמנית "גראף שפי".

שיירה כבודה זו ליוותה את "תיבת-נח" עד כ־20 מייל בקירוב מחופי ארץ-ישראל. שלמה רייכנטל היטה אזנו. יום חמישי שעה 11 בלילה. זימזומו של מטוס נשמע מעליהם.

מרחק 120 ק"מ מחופי ארץ-ישראל.

התקפה. המטוס הנמיך טוס, מעל לספינה ופגע בה. נוצר סדק. שלמה, חביט בכומר האנגלי, שהיה עימם, כל העת בספינתם. הכומר גרוול יצא עימם בדרכם כדי לעודדם. עם תחילת ההתקפה צעק הכומר את מדי כמורתו.

— אל תכנעו — צעק אל אנשי הספינה.

פרק טו

ההתקפה

לפתע, ללא אזהרה מוקדמת האירו אורות זרקורים את פני השמים, חשכת אשמורת אחרונה של לילה, החלה אך זה נמוגה. שעה שלוש לפנות בוקר.

הודעות מחרישגת אזניים הושמעו ברמקולים, בארבע שפות — באידיש, גרמנית, פולנית ואנגלית:

— עיצרו את אנייתכם. אתם נמצאים במימי פלשתינה.

שמעון ידע, שאין זה נכון. אך הכרוז המשיך — אנו מזהירים אתכם שלא לגלות התנגדות. התכוונו לקבל פלוגת קומנדו, שתעלה על האניה. הניחו לנו לגרור אתכם לחיפה.

"פרזידנט וורפילד" — הגבירה מהירותה, החליפה את דיגלה הפנימי, ברגל כחול-לבן. מיד שינו גם את שמה — פרזידנט וורפילד הפכה ל-"אקסודוס" — "יציאת אירופה שנת תש"ז". הקרב החל.

לאחר מאבק עיקש, שנמשך בשלוש שעות, נכנעה "יציאת אירופה תש"ז". על קרקעיתה, שכבו שלושה הרוגים ומאה ארבעים ושישה פצועים מקרב המגינים.

את המעפילים העבירו הבריטים לשלוש אניות-כלוב: "אושן ויגור" עליה הועלו ילדי לינדנפלס; "אמפייר רייוול" ו"ראנימד פארק". כולם הועברו מ"אקסודוס" תחת משמר כבד, לאניות הגירוש הבריטיות.

חנמל כולו היה סגור ומסוגר בגידרי תייל ומוקף במאות
חיילים, ביניהם נראו חיילים יהודים. אחד מהם ניגש אל אליעזר,
הגיש לו גלויה ואמר לו — אם יש לך קרובים בארץ, כתוב
אליהם.

אליעזר כתב לדוד בחיפה.

אניות החסגר עזבו את חיפה ויצאו שוב בדרכן אל הים הפתוח.
באחד הלילות, הוחרדו שלמה ויתר הילדים לשמע זעקותיה
של אם נפחדת — אשר חיפשה את תינוקה.

לפתע, החלו הצעקות בוקעות. חשבו שעומדים להטביעם.
ממשך רגע ארוך — עמדו כולם וצעקו. שלמה, הביט בצועקים —
האם אכן יטביעום?

שחר חדש האיר על הים. שיירת הכלואים, יצאה שוב אל
מרחבי הים, מפלסת דרכה בין הגלים.

בעיתון ה"חומה" שיצא לאור בשנת 1947 בארץ-ישראל שלפני
קום המדינה, מטעם "החגנה" הופיעה הידיעה:

החלוצה

עליון החלוצות

ספינת ההגנה "יציאת אירופה תש"ז" (EXODUS 1947)

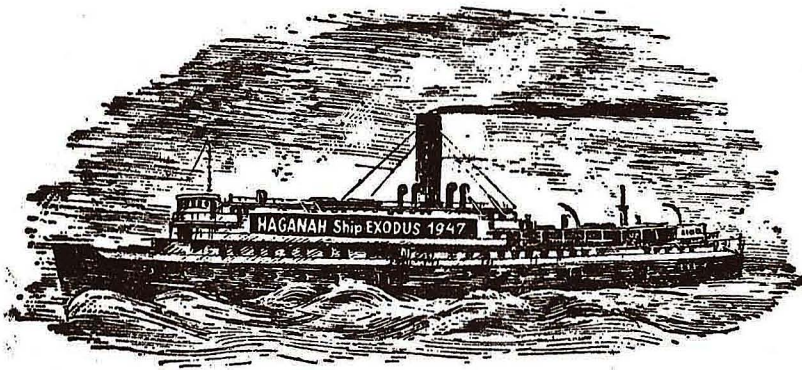
זה שם ספינת המעפילים שהצליחה לפרוץ את ההסגר הבריטי בחופי
הדפלגה באירופה. הספינה מתקרבת לחופי המולדת.

"יציאת אירופה תש"ז" נסיעה לארץ ישראל: 1282 נשים, 1600 גברים.
1017 נוער, 655 ילדים – ביחד 4554 נפש מישראל!

חמש אניות משחית ואנית סיור אחת שמו מצור על ספינת
המעפילים לאורך כל הדרך. הצי הבריטי גייס את הכוח הזה במטרה
ללכוד את הספינה לבל יגיעו אחינו לחוף מבטחים.

הספינה חותרת אלינו

אחד המעפילים יעצונו את קולם אל יהודי ארץ ישראל. הם יעדרו
את דברים מעל ספינתם – הערב יום חמישי בשעה 10 ואחר יום עשי
בשעה 13.30 בבוקר. הגל 36 יגמר בערך. תחנת "קול ישראל" תעביר
את השידור בגלי הרגל 48 וצד.

צדקה עשה הקב"ה לישראל

"צדקה עשה הקב"ה לישראל שפיזרם בין האומות" — חשב
ססח מלינק משחגיעה שיירת הכלואים, לאחר חודשיים של
יהודים בייס-החיכוך ל"פורטי-דה-בוק" שבצרפת, נמל מוצאה של
"פרווינצי וורמילד" — היא "אקסודוס" ומשם למיצר ג'יברלטר.
העם חרוח היה ירוד, שחרי היו בדרכם בחזרה לגרמניה.
עכשיו, הבין ססח מלינק, מה פירוש הפסוק: הנה, פיזר הקב"ה
את ישראל בין האומות — וגם במיצר ג'יברלטר, היו עכשיו
יהודים וחם עזרו.

משחגיעו למיצר ג'יברלטר, לא ידע פסח מלינק, שגם שם ישנם
יהודים, בתחפושות של אחים בצלב האדום ורופאים כשמתחת
לחלוקיהם חלבנים חסתירו מזון, עבור הפליטים, עלו יהודי
ג'יברלטר לאניות החסגר.

עכשיו, הבין ססח מלינק — מחי צדקה זו שעשה להם הקב"ה.
הנה שליחיו, הם הם שעוזרים להם עכשיו ואילולא פיזרם מי היה
עוזר להם, בשעת דחקם ושובר רעבונם, בהיותם כלואים על הים?
שום יצאו לדרך, בדרכם להמבורג.

חודשיים על הים. שרו הרבה שירים, שירי ארץ-ישראל. לאחר
שנים פונסו בשירון ע"י שלמה רייכנטל שליקטס, ערכם והביאם
לדפוס.

גם הימנון — "יציאת אירופה תש"ז" חובר במיוחד.

שוב הגיעה שיירת הכלואים ובתוכם ילדי לינדנפלס אל אדמת נרמניה, שכה שנאוה. הורידום בכח מן האניות והעבירו אותם על אף התנגדותם, למחנות המעבר — "פפנדורף", "עמדן" ו"לובק". קולות רמים הודיעו ברמקול — על כל הפליטים להירשם. ביודעו שדבריו לא יובנו על-ידי הגויים הוסיף נציג "ההגנה" בעברית: — כל היהודים הולכים לא להרשם.

הגויים לא הבינו, אך הפליטים החלו לומר שמותיהם: האחד אמר ששמו הוא — אדוארד, השני אמר — שקוראים לו — סטאלין והשלישי — פרנץ יוזף, וכך הלאה. לבסוף הפסיקו את הרישום משהבינו — הפליטים צחקו להם.

שיירת הפליטים

פרק יז

בכל זאת עולים

מגרמניה, הביאו אותם למחנה אותו הכינו הבריטים לקליטת **הנורשי "אקטורוס"**, שם לנו באוהלים, כשכל אוהל שניתפנה **נורק מיד עלידי הבריטים**.

— **היפן נגור בארץ-ישראל** הביע אליעזר דאגתו באזני חבריו, **שלמה ליה ושמואל**, שלושתם היו הגדולים שבחבורה — בני **ארבע-עשרה וחמש-עשרה ומנחיגי הקבוצה**.

— **אני מציע להעביר את האוהלים מכאן לארץ-ישראל**.

— **איך העביר אותם? נשאל אליעזר**, אך בטרם השיב, כבר **השטרסו אליו שני חבריו**, **בקיפולו של אוהל** — בטרם יגלוהו **הבריטים ויפזקוהו**.

את האוהל המקומל שלחו שלושת הנערים לארץ-ישראל, כדי **שיחיה להם היפן ללון כשיצליחו לעלות**. אכן, הם הצליחו לשוב **ולעלות**, **פיצו עלו בסופו של דבר**.

בחורף, דרך צרפת, שבו ועלו לארץ-ישראל בקבוצות קטנות. **היה זה השלב האחרון** — יציאה מגרמניה לארץ-ישראל בעלייה **לינאלית**, עם **אשרות כניסה לארץ**. על האשרות לא היו רשומים **שמותיהם האמיתיים**. לצורך הרכבת הקבוצה היו צריכים להרכיב **מאנשים וחילדים משפחות**, כדי שיתאימו לכתוב באשרות **הכניסה**.

לאחת הבנות הצמידו "אבא", עימו צריכה היתה ללכת לאורך

כל הדרך ואף לישון יחד עימו בקרון אחד ברכבת. לילדים אחרים — הצמידו "אמא" על אף שהיתה זו בחורה, שלא היתה נשואה כלל, אבל "אמא" דאגה לילדיה כראוי לאם אמיתית, עד שהגיעו לארץ-ישראל.

והאזהל?

נשאר עד היום הזה, במשרדי המכס שבחיפה. דרשו עבורו דמי-מכס כה גבוהים שאיש לא ההין לפדותו.

תארו לעצמם, שהחיים בארץ קשים ביותר ואין היכן לגור. משהגיעו — הופתעו לטובה. בעיית המגורים לא הטרידה עוד. חלקם נשלחו לכפר הנוער הדתי, חלקם לכפר-חסידים, או ל"כפר-הראה".

המסגרת נשברה וכולם התפזרו.

הקבוצה בדרכה לארץ

פרק יח

מגישות בארץ-ישראל

מאז עברו 30 שנה, מה קרה בשנים אלו לילדי לינדנפלס? מה מעשיהם כיום?

הזמנה לחתונה

אברהם, הלמיד הכיתה החמישית בבית-הספר התיכון, בין החופות, איש, בן-דורו, מתחתן. הוא נוסע, משיק כוסית-לחי-ים עם יתר בניהם שחיה והאורחים, בשלפתו, מוצגת לפניו, וערה זה חמש-עשרה אברהם אינו מזהה אותה. האם הנערה יודעת?

היא מתקשה מאברהם, שישאל לה ספרי לימוד, אותם אין היא משוה בספר-טא, אבל אולי לו, בתל-אביב, קל יותר להשיגם. אברהם, מבטיח למלא את משאלתו ומגיע לכפר-סבא, משתטרים בירו.

הסתעה, הנערה מופירה לו נשפחות, חרי זו, יערית, מהמוסד פלינדנפלס שנים אחדות חולפות — אברהם ויערית נישאים. אותם אברהם ויערית, שבחיותם בני חמש וארבע הקניטום חילדים ממוסד וכינו אותם — חתן וכלה. נבואה שהתגשמה.

במלחמת יום כיפור, שירת ביחידה של שלמה רייכנטל חייל מכפר-מנחם.

באחד-הלילות בא אביו לבקרו. שלמה התבונן היטב. פנים מוכרות. היה זה האחראי על אניית המעפילים "אקסודוס", מטעם "ההגנה".

רותי מלינק, רעייתו של משה, היא צברית. בבית הירבתי לשמוע על לינדנפלס — שנתיים שאין שוכחים אותן. שנה וחצי של חיפושים ואיתור כתובות. שנת 1977, עם מלאות 30 שנה למדינה, ולעלייתם ארצה, מצליחים לאתר את הבוגרים. עורכים כנס בוגרי לינדנפלס.

בפתח מחלקים כרטיסיות עם שמות. כל אחד עונד את שמו — 30 שנה לא התראו וכיצד יזהו אלו את אלו? היזהו? נופלים נרגשים איש בזרועות רעהו. הנה, נכנס הרב דב ליאור רבה לשעבר של כפר-הרואה וראש ישיבת ההסדר בקרית-ארבע, עם רעייתו וילדיו. זהו דב בן השלוש-עשרה, שלא ידע אות עברית מהי. היום הוא רב בישראל.

כשירדו מן האוניה ברציף חיפה כרעו דב וחבריו ונשקו את עפר הארץ.

שאלוהו: — לאן מועדות פניך?

השיב: — לישיבה.

לא ידע ישיבה מהי, אבל כך יעצו לו לומר. על כך אין הוא מתחרט גם כיום.

ישיבת בני-עקיבא בכפר-הרואה לאחר מכן ישיבת "מרכז הרב" בירושלים, קבלת תואר רב והיום ראש ישיבת ההסדר בקרית-ארבע. גם יוסף למד בישיבת בני-עקיבא בכפר-הרואה. ציפי שהחליפה את שם משפחתה לשם הסמלי — ציון, היא מפקחת על האחיות בבית-החולים "הדסה" שעל הר-הצופים. לכנס היא מביאה עימה את הדגל אותו שמרה בביתה במשך 30

שנה, לצד השנה 1947 מתחת לסמל "בני-עקיבא", הוסיפה —
שנה 1977

אריה אלון הוא היום בעל ה"מנוח" באוניברסיטת ת"א וזו גם
הסיבה שאת הפנס ערפו שם. אריה הכין כיבוד. מרימים כוסית
ונחנים מהמונח העמוס גבינות מעוצבות למאכלים מעוררי
היאמון.

שמעון לונגטל — היום — טל, אחיה של ציפי, הכין את
המסכת לקראת הפנס, לבקשת המארגנים — מסכת המעלה
וקרונות אותם הימים ומלווה בשקופיות, שקטעים ממנה הבאנו
הן.

— איני יכול עדיין לעכל את המתרחש כאן — אומר משה
מליון.

מאולס וראים המישה אלופי-מישנה, שני סגני-אלופים.
מסתעים לראות שהילדים הקטנים נשאו להם נשים והבנות
הקטנות — חיון פבר סבתות, לנכדים חמודים.

הקשים מלובח לשיר, לובח מתביישת. באותם ימים היתה
ילדה קטנה, עמשיו — היא אם לשבעה ילדים.

מסעירים פח ולובח מסכימה. שוב היא שרה את: "על נהרות
פזל כמו ששרו אז — וכולם שרים יחד עימה.

ושאלה השאלה הבלתי-נמנעת: מדוע דבקה בהם המטרה
הציונית ולא הירפתח מהם? לאחר כל התלאות יכולים היו
לנסוע לפל ארץ אחרת, ללא סבל; אך כולם החליטו, לעלות
דווקא לארץ ישראל ויחי מח. מאומה לא עמד עוד, כנגד הצורך
הרעון הזה.

אם היו שואלים אותם — מדוע דווקא לארץ-ישראל? רבים
מהם מוודאי שלא היו יכולים לחשיב. היה זה עבורם כמו —
חורבן מסיני, הגרעין הציוני, שנורע בליבם, איפשר להם לעבור
את כל אומן התלאות.

ישבו באניית מתכת, אשר בצל ובחוץ הורגשו בה ארבעים מעלות חום, בבטן האניה הלוהטת כשמעליה השמש הקופחת — הורגשו 60 מעלות חום. על אף זאת היה אליעזר, סבור, שיוכל להמשיך ולחיות באניה גם במשך שנים ובלבד שלא להיכנע.

איך הוטבע בהם כה חזק גרעין הציונות? אולי בשל השואה המוחשית והמשמעותית שנגעה למשפחתו של כל אחד ואחד מהם. תחילה כשנוכחו שלא נשאר אף יהודי אחד מתוך עיירה שלמה — לא האמינו, הרושם החזק הזה, יחד עם ההרגשה, שלמעשה אין מוצא אחר, שכן, השואה עלולה לחזור שנית בכל מקום, יחד עם החינוך וההסברה על ישראל. השפעתם הרבה של המוסדות בישראל, שהצליחו ליצור במחנות, רוח הקרבה לעלייה ארצה — נשים הרות וילדים חולים, לא עזבו את "אקסודוס".

דבר זה — הוא שאיפיין את התקופה. כך עמדו אנשים שלבסוף — ניצחו והריהם בישראל. עוד לבנים בבנין הארץ.

בוגרי לינדנפלס בכנס שערכו

עם מלאות שלושים שנה לעלייתם

ארצה

סיפור עליתם המרתק של 150 ילדים בתקופה
שלאחר השואה — לארץ, נכתב על-ידי הסופרת
והעתונאית בתיה כרמי שהיא עצמה — דור שביעי
לילידי הארץ.

את הסיפור ביססה על סיפורם של "בוגרי-לינדנ-
פלס" כפי ששמעה בכנס שערכו עם מלאות 30
שנה למדינה ולעליתם ארצה.